

Klimat- och
näringslivsdepartementet
Naturmiljöenheten
Kansliråd Åsa Wisén

kn.remissvar@regeringskansliet.se
kn.nm@regeringskansliet.se

Er ref. KN2023/03652

2023-11-03

Remiss av EU-kommissionens förslag till direktiv om övervakning av jordhälsa och resiliens

Sveriges Jordägareförbund har med intresse tagit del av remissen och har följande synpunkter.

- I grunden är det positivt att arbeta för en ökad god markhälsa. Åtgärder måste dock stå i paritet med problemen och nationell anpassning måste vara möjlig. Likaså måste subsidiaritetsprincipen respekteras. Till skillnad mot andra former av skydd, såsom skydd av luft eller klimat, är jordmänen strikt bunden till plats och fastighet. Det är därmed svårt att se att det finns en rättslig grund för att reglera markhälsan via EU-lagstiftning.
- I förslaget finns utrymme för viss flexibilitet vid kommande implementering men den har brister. Därtill föreslås att delegerade rättsakter ska vara tillåtna vilket kan leda till ytterligare begränsningar i länders flexibilitet vid implementering. Kommissionens rätt att utfärda delegerade akter bör strykas.
- Många av de åtgärder som föreslås är redan reglerade genom EU-lagstiftning (tex LULUCF) eller nationell lagstiftning. Det är därför svårt att se vilka fördelar förslaget medför. Det är även oklart hur direktivet är tänkt att samordnas med andra strategier och insatser på nationell och EU nivå.
- De åtgärder som föreslås kommer att leda till kostnader för den nationella förvaltningen och för markägare. Någon finansiering för dessa kostnader finns inte med i förslaget och risken är att markägarna återigen ska bära en stor del av kostnadsbördan. Förslaget kommer att leda till ökad administration avseende avrapportering från företagsnivå till myndigheter. Det går helt emot ambitionen om regelförenklingar och minskade regelbördor.

- Det finns över 150 olika typer av jordar i EU som beroende på region, plats och markanvändning är väldigt heterogena. Schablonmässiga gränsvärden och kriterier som inte beaktar denna heterogenitet riskerar leda till påtagliga svårigheter att applicera korrekta metoder. Vid bedömningar av markhälsan och åtgärder måste det finnas ett differentierat bedömningssätt som beaktar jordtyper, markanvändning och socioekonomiska aspekter.
- Mycket fokus på hälsa och övervakning av jordbruksmark – det kan bidra till obalans och minskad övervakning och resurser till tex förorenad industrimark och liknande. Det stora fokuset på jordbruksmarken riskerar även att leda till begränsningar i produktion med ökade krav på avsättningar för skyddade/fredade områden.
- Variationen i jordhälsans nuläge i EU är väldigt stort och det finns en stor variation i den historiska statusrapporteringen. Det riskerar leda till att länder som tex Sverige som har jobbat förebyggande med ökad jordhälsa och minskade utsläpp av närsalter (Greppa Näringen) får större beting för att nuläge är bättre än många andra läders.
- Det saknas en tydlig konsekvensbeskrivning om hur förslagen kan komma att begränsa och försvåra en robust produktion av livsmedel.
- Certifieringsdelen i förslaget kan riskera att primärproduktionens leveranser av jordhälsonyttor blir krav vid försäljning/leverans av råvara och att kostnaderna därmed hamnar hos de enskilda företagen och ytterligare minskar dess konkurrenskraft och lönsamhet. Det framgår i texten att det ska ge lantbruket ökade intäkter – men vi har sett så många gånger att med den typ av marknadsstruktur vi har så ersätts lantbrukaren i bästa fall med en kostnadsersättning och en mycket belastande administration och rapportering om vidtagna åtgärder och resultat.
- Åtgärder som kan bidra till ökad jordhälsa enligt förslaget måste integreras med CAP och modeller som kan ge ersättning samt skapa incitament till åtgärder på gårdsnivå. Jämför tex hur trögt det går med *återvätning av torvmarker* – med den enkla anledningen att ersättningen är för låg.

Sveriges Jordägareförbund

Anders Grahn
Generalsekreterare